

Демчик К. І. Твори Марії Приймаченко на заняттях з декоративного малювання / К. І. Демчик // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної конференції викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 9, у 5 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – Т.4. – С. 87.

УДК 373.2.016:75

К. І. Демчик,
асистент кафедри педагогіки та методик
дошкільної і початкової освіти

Твори Марії Приймаченко на заняттях з декоративного малювання

Статтю присвячено методичним рекомендаціям використання картин народної художниці Марії Приймаченко на заняттях з декоративного малювання у дошкільному навчальному закладі.

Ключові слова: народний примітивізм, декоративне мистецтво.

Постановка проблеми. Міжнародною організацією ЮНЕСКО, а далі й указом президента Віктора Ющенка (2005–2010) минулий рік (2009) був проголошений "Роком Марії Приймаченко" [6]. Це спричинило ряд заходів, пов'язаних із відзначенням 100-ліття від дня народження цієї простої та водночас геніальної майстрині з Полісся. За своє творче життя, художниця написала понад 650 творів (частина яких з них зараз зберігається у Музеї народного декоративного мистецтва, що розташований на території заповідника "Києво-Печерська лавра"), розписувала хати, кераміку. Серед чисельних витворів М.Приймаченко є частина зображень квітів, тварин та птахів, які доступні для сприймання та розуміння дітей дошкільного віку. Зважаючи на це, актуальністю проблеми можна визначити завдання, вимоги, окремі положення нормативних документів дошкільної освіти (Державна національна програма "Освіта", Концепція дошкільного виховання в Україні тощо) та державних програм виховання і навчання дітей дошкільного віку (Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" [1], "Дитина" [2], "Малятко" [4]) про важливе значення творів декоративного живопису у формуванні естетичного ставлення до декоративного мистецтва в цілому, а також у патріотичному та моральному вихованні дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ряд сучасних науковців дошкільної освіти розглядають твори майстрів декоративного мистецтва як один із засобів формування естетичної культури дошкільників та розвитку духовної культури людини в цілому (Л.Сірченко, Б.Неменський, А.Семашко, Б.Юсов та інші).

Вивчення досліджень з даної проблеми засвідчили, що феномен залучення мистецьких творів М.Приймаченко до естетичного виховання дошкільників

засобами декоративного живопису потребує детальніших методичних розробок та рекомендацій у даному напрямку.

Мета статті: зробити аналіз державних програм виховання і навчання дітей дошкільного віку, в яких рекомендуються твори М.Приймаченко для ознайомлення дошкільників та рекомендувати добірку картин художниці, прийнятних для розгляду й аналізу дошкільниками.

Виклад основного матеріалу. Малювання за мотивами творів шанованих народних художників України Марії Приймаченко, Катерини Білокур, петриківських та косівських майстрів не лише виховує художньо-естетичні смаки, а й допомагає виховувати в дітей почуття гідності, пробуджувати їхні власні творчі сили (Л.Сірченко) [6, с.1]

Як відомо, Марія Овксентіївна Приймаченко (1909-1997) є українською народною художницею, представницею "народного примітиву" ("наївного мистецтва"); лауреатом Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, яка залишила велику спадщину, що прикрашає різні музеї України. Разом з тим, вона є прекрасною мисткинею із своєрідними картинами, які близькі за колоритом та композиційною побудовою до дитячих малюнків, а це в свою чергу робить їх зрозумілими та доступними для дитячого сприймання.

Українські художники захоплюються й донині її неповторним своєрідним мистецтвом: "Неповторні позитивні звірі, що населяють химерний фантазійний світ Марії Приймаченко, занурюють нас у спогади дитинства" (О.Дячук), "Роботи Марії Приймаченко — це щось неймовірно правдиве та чисте. Вони надихають на творчість, спонукають до роздумів, дивують глибиною сприйняття та безмежністю фантазії (Ю.Фадєєва). Можна припустити, що такі ж почуття й виникли у авторів державних програм ("Дитина", "Малює", "Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі"), які пропонують для ознайомлення дошкільників квіти, казкових звірів та птахів М. Приймаченко.

Відмітимо, що у програмах не вказані конкретно картини. Але разом з тим, Л.Сірченко, яка веде постійну рубрику "Студія декоративного мистецтва" у журналі "Джміль (додаток до журналу Міністерства освіти і науки України "Дошкільне виховання"), пропонує до розгляду такі картини М.Приймаченко: "Казковий олень", "Мавпочка гуляє із скворцем", "Чайка на кублі", "Три діди", Український орел на Україні походить, людям щастя бажає" тощо [5, с.24-25].

Зазначимо, що нами у свою чергу пропонується ряд творів народної художниці, які добирались за такими критеріями:

- дотримання природовідповідності зображуваних птахів чи квітів;
- доступний для розуміння зовнішній вигляд казкових звірів, яких діти повинні впізнавати за характерними ознаками тієї чи іншої схожої тварини;
- відображення на картині персонажів, які б спонукали дитину не лише до відображення своїх вражень у образотворчій діяльності, але й до вербалізації своїх оцінок, суджень, створення казок та віршів тощо.

Прийнявши до уваги вказані критерії, пропонуємо для розгляду дітьми такі картини М.Приймаченко: "Бичок-третячок" (1984); "Васильки у синій вазі"

(1962); "Жар-птиця у квітах" (1962); "Павичі у квітах" (1971); "Птиця" (1962); "Рожеві квіти у синій вазі" (1965); "Сороки-білобоки" (1967); "Червоні маки" (1982).

З нашої точки зору, саме названі картини народної художниці найбільшою мірою відповідають завданням вище згаданих програм щодо сприймання творів мистецтва та відображення своїх вражень у образотворчій діяльності.

Таким чином, аналіз державних програм виховання і навчання дітей дошкільного віку, в яких рекомендуються твори М.Приймаченко для ознайомлення дошкільників та запропоновані в статті методичні рекомендації до використання картин на заняттях з декоративного малювання дають підставу визначити, що ефективність формування естетичного ставлення до декоративного мистецтва в цілому, а також патріотичного та морального виховання залежить від врахування вище згаданих критеріїв добору декоративних картин та від творчого підходу вихователя ДНЗ до даної проблеми.

Список використаних джерел

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" / Наук. ред. та упоряд. О.Л.Кононко. — 2-ге вид., випр.. — К.: Світич, 2008. — 430 с.
2. Дитина: Орієнтовний зміст виховання і навчання дітей 3-7 років у дитячих закладах. — К., 1992. — 328 с.
3. Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку. — К., 2001.
4. Приймаченко М. Альбом. // М. Приймаченко. — К.: Мистецтво, 1994. — 132с.
5. Сірченко Л.І. Казковий олень Марії Приймаченко. / Сірченко Л.І. // Джміль. — Вип. 49 — С.24-25.
6. Сірченко Л.І. Навчи мене малювати! Альбом № 4 (декоративне малювання). — Тернопіль: Мандрівець, 2009. — 56 с.

Summary. The article is devoted to methodical recommendations of the use of pictures of folk artist Maria Priymachenko on employments after the decorative drawing in preschool educational establishment.

Keywords: folk primitivism, decorative art.